

Oksana Oleksiivna Huminska, PhD in Pedagogy, Associate Professor of Rivne State University for the Humanities, Rivne, Ukraine, guminska@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-6343-2340>

Plastic interpretation of musical works in art lessons at general secondary education institutions: Cognitive aspects

The article substantiates the pedagogical potential of plastic interpretation of musical works within the context of art education in general secondary education institutions. The concept of "plastic interpretation of a musical work" is clarified as an integrative process that combines emotional perception, recognition of general (image, emotions, mood) and expressive (meter, tempo, rhythm, timbre, structure, genre, style) characteristics of music, and their embodiment through body plasticity as a form of creative self-expression.

The role of cognitive processes (such as perception, imagination, association, awareness, analysis, synthesis, and generalization) is emphasized as an essential component of musical interpretation. It is demonstrated that integrating these processes with body plasticity ensures holistic emotional-motor perception and deeper understanding of music.

The author proposes a methodology for applying plastic interpretation, which can be implemented at art lessons in secondary education. This methodology is based on the interrelation of cognitive and motor actions and on the interaction between musical content and bodily expression. The stages of plastic musical cognition are identified: plastic improvisation, free conducting, plastic etudes, creating images, selecting and testing of movements, and their compositional integration. It is shown that body plasticity is an effective means of reproducing both general and specific characteristics of a musical work, while elements of musical language (meter, rhythm, melody, timbre, dynamics, form) correlate with corresponding movement parameters.

The article provides some examples of plastic interpretation of musical works for educational practice, including the use of video materials. Research results indicate that implementing plastic interpretation contributes to the activation of students' cognitive activity, the development of emotional sensitivity and creative self-expression, and the formation of holistic artistic thinking and emotional intelligence. The proposed methodology fosters individualization and variability of the learning process and enhances students' motivation for music perception and deeper comprehension of its expressive means.

Keywords: interpretation, plastic interpretation, plastic interpretation of a musical work, cognitive processes, body plasticity, art lesson.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.
Стаття прийнята до публікації після рецензування 15.01.2026 р.

Стаття опублікована 31.03.2026 р.

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2026-1\(119\)-39-43](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2026-1(119)-39-43)

УДК [316.7:78.01(477)]:[316.647.8]

Марія Дмитрівна Жабляк,

кандидат педагогічних наук, професор кафедри богослов'я, філософії та гуманітарних наук, директор НДІ «Українська духовна культура» Карпатського університету імені Августина Волошина, старший викладач кафедри дошкільної, початкової та інклюзивної освіти Комунального закладу «Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти» Закарпатської обласної ради, м. Мукачеве, Україна, zhablyakmd@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9294-0689>

Ганна Іванівна Белан,

директор центру просвітницько-культурної та профорієнтаційної роботи, старший викладач кафедри психології, педагогіки та соціальної роботи Карпатського університету імені Августина Волошина, м. Мукачеве, Україна, annabelan0528@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-1509-7815>

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ: СУЧАСНИЙ СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ

Піднято проблему комплексу функцій музичного мистецтва, зокрема виховної функції пісні та її потенціалу, що значно активізується в умовах воєнних викликів. Увагу зосереджено на окремих жанрах української пісні, окреслено авторський підхід до періодизації розвитку української патріотичної пісні від часу набуття Незалежності України до сьогодні. Акцентується на ареалі репрезентації української пісні в сучасному соціокультурному контексті як прикладу навчально-виховного, концертного і конкурсно-фестивального репертуару. Розглянуто нові підходи до популяризації української пісні на прикладі матеріалів сучасних публікацій та авторського досвіду, зокрема, щодо організації культурно-мистецьких акцій.

Ключові слова: українське музичне мистецтво, пісенні жанри, соціокультурний контекст, виховний потенціал української пісні.

Вступ. У період складних викликів воєнного часу, в умовах глобалізації та розширення інформаційного простору, перед українськими освітянами постають актуальні завдання осмислення освітніх пріоритетів, визначення стратегій, технологій, методичного забезпечення викладання мистецьких дисциплін, художньо-е-

стетичного виховання молоді загалом (Л. Масол, Н. Миропольська, О. Комаровська, О. Кондрацька, О. Реброва та ін.).

Особливої ваги набуває проблема формування національно-культурної ідентифікації шкільної молоді, її духовних орієнтирів, які допомагають усвідомити національно-культурні, моральні та естетичні цінності як марке-

ри осмислення ідентичності, побудови «я-концепції», формування у підлітків національно-культурної ідентичності у ЗЗСО (І. Бех та ін) [1].

Власна національна культурна спадщина, національне музичне мистецтво, українська пісня, яка поєднує культурну пам'ять, відчуття неперервного зв'язку із національними традиціями, утвердженнями впродовж віків великої, часто трагічної, історії України, і духовно-емоційне переживання особистості через сприймання та виконання різножанрових зразків, забезпечує можливість ефективної соціально-культурної та художньої комунікації (О. Комаровська), активного залучення шкільної молоді до реалій сучасного соціокультурного контексту.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. У рамках публікації коротко представимо роль мистецтва у процесі формування національно-культурної самосвідомості шкільної молоді. Так, психолого-педагогічні аспекти проблеми висвітлено в публікаціях низки науковців, серед яких І. Бех [1], Н. Бондаренко [2], Л. Вікторова [3], К. Журба, С. Косянчук та ін. Окремо представлено аспекти виховного впливу музичного мистецтва через поєднання «емоційної, когнітивної і поведінкової компонент» (О. Зваричук, І. Малашевська, М. Науменко, Н. Павлюк Т. Потапчук, Ж. Черсак та ін.). Роль української пісні у вихованні національної ідентичності шкільної та студентської молоді, чинника її самоідентифікації та самоактуалізації розглядається в публікаціях І. Гринчук [6], Р. Лоцман [8] та ін.

Метою статті є висвітлення виховного аспекту різножанрових зразків української пісні з її екстраполяцією на сучасний соціокультурний контекст.

Виклад основного матеріалу. Українська пісня, у повноті її мистецьких, естетичних, пізнавальних, виховних, гедоністичних, сугестивних, арттерапевтичних та інших функцій, є важливою складовою національної культури упродовж століть. Підкреслимо, що актуальність пісенного спадку в сучасному соціокультурному контексті зростає, набуває нових форм і змісту.

Так, опираючись на тенденцію «поєднання традиції та сучасності»,

українська пісня активно формує духовні цінності, національну ідентичність та громадянську свідомість шкільної та студентської молоді. Для прикладу, пісні з репертуару «Океану Ельзи», «ДахаБраха», «Kalush Orchestra» та ін. демонструють органічне поєднання національного мелосу з новими музичними стилями, популяризуючи її серед української молоді, у сучасному європейському та світовому контенті загалом.

Щодо освітнього середовища, зазначимо, що у ЗЗСО та в позашкільній освіті українська пісня активно використовується як засіб культурно-естетичного виховання, допомагає формувати емоційно-ціннісне ставлення до культури; розвивати художній смак і творчі здібності; поглиблювати знання про історію та традиції українського народу; виховувати повагу до національної історичної культурної спадщини тощо.

Сучасні авторські пісні, відображаючи актуальні суспільні події, формують у шкільної та студентської молоді громадянську позицію та патріотичні почуття, що особливо проявилось під час знакових історичних подій в Україні (т.зв. Революція на граніті, Помаранчева Революція, Революція Гідності, воєнні виклики та ін.), коли музика стає важливим інструментом підтримки національного, морального духу, консолідації суспільства, поширення ідей свободи і гідності.

Наведене вище дозволило нам умовно розділити період активного розвитку української патріотичної музики від часу набуття Незалежності України до сьогодення на три етапи:

- *1991–2004 рр.* Цей етап характеризується становленням української патріотичної пісні як окремого жанру, оскільки зі здобуттям Україною Незалежності виникла потреба в творах, які б відображали нові реалії та цінності. Назвемо приклади діяльності гуртів «Брати Гадюкіни», «Океан Ельзи», «Табла Раса», «Плач Єремії» та ін.

- *2004–2014 рр.* Етап характеризується активним розвитком української патріотичної пісні, посиленням інтересу до національної культури та історії, зростанням популярності патріотичної пісні. Наведемо приклади діяльності

гуртів «Бумбокс», «Антитіла», «Скрябін», «ДахаБраха», «Гайдамаки», «Kozak System», виступи «Океану Ельзи».

- *2014 – до сьогодення.* Етап характеризується сталим розвитком української патріотичної пісні, що посилено, серед іншого, початком воєнної агресії, зростанням патріотичних настроїв у суспільстві. З'явилися нові гурти, зокрема, «Kalush Orchestra», «Степовий вогонь» та ін.

Можемо прослідкувати, що пісенні зразки стають різноманітнішими за жанром і стилем, поєднують кавери народних пісень, пісень часів визвольних змагань, оригінальні високохудожні авторські твори, які звучать на мітингах, концертах, змаганнях, надихаючи українців.

Проведений огляд засвідчує, що українська патріотична музика пройшла динамічний шлях розвитку: від пошуків «національного звучання» у 1990-х роках – до сучасного періоду, коли вона стала невід'ємною частиною громадянської мобілізації та духовного спротиву в умовах війни, поєднуючи низку ключових функцій: емоційну, пізнавальну, виховну, мобілізаційну та об'єднавчу. Наведемо приклад пісні «Вставай!» з репертуару групи «Океан Ельзи», написаної ще в 2001 році, яка стала «символом» Помаранчевої Революції, Революції Гідності, а з початком повномасштабного воєнного вторгнення – мистецьким закликком до боротьби за свободу, незалежність. Таким чином, твір Святослава Вакарчука став прикладом прогностичної функції мистецтва як передбачення тих чи інших суспільних подій, пов'язаних із змістом, циклічністю історичних цивілізаційних та мистецьких процесів.

Слід підкреслити, що патріотична пісня безпосередньо впливає на формування національної самосвідомості шкільної та студентської молоді, а опосередковано – на утвердження базових гуманістичних цінностей, таких як свобода, гідність, справедливість, любов до рідної мови й культури тощо. Так, українські пісні, як відображення соціокультурних процесів, є потужним інструментом популяризації української мови в молодіжному середовищі в Україні та за її межами; завдяки пісням

українська мова стає «модною» і привабливою для молоді, орієнтованої на іншомовний контент.

Популяризації українського мистецтва значною мірою сприяють перемоги українських виконавців на міжнародних фестивалях, зокрема, на конкурсах Євробачення. Так, після успішного виступу гурту «Kalush Orchestra» в 2022 році із піснею «Stefania», за даними дослідження, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у 2023 році, уже 67% молоді в Україні вважали, що сучасна українська пісня успішно сприяє популяризації української мови і музичної культури загалом в Україні та за її межами. Отже, пісня є не лише засобом художнього творчого самовираження, а й каналом передачі національного досвіду. Такі зразки, як стрілецька пісня «Ой у лузі червона калина», лемківська пісня «Пливе кача», згадувані вище сучасні авторські пісні виконують роль культурних маркерів, активізують національну єдність, особливо у кризові періоди, конструюють «культурну тяглість» як зв'язок між минулим, сучасним і майбутнім поколіннями.

Слід узагальнити, що кращі високохудожні пісенні зразки стають потужним соціокультурним феноменом, здатним глибоко впливати на свідомість, емоції та поведінку окремої особистості, стають чинником консолідації нації, збереження культурної пам'яті та формування громадянських цінностей. Так, у період воєнних випробувань музика стає не лише естетичним явищем, а й духовним чинником виживання нації, допомагає зберігати почуття гідності, віри у перемогу, єдність поколінь, перетворюється на форму національної терапії, моральної підтримки та спільного переживання як важливий індикатор суспільних процесів.

Наведений вище підхід до періодизації розвитку української патріотичної музики пов'язаний із проблемою нашої публікації: «включеність» зразків української пісні, і патріотичної зокрема, у сучасний соціокультурний контекст як приклад навчально-виховного, концертного і конкурсно-фестивального репертуару.

Так, у публікаціях журналу «Мистецтво та освіта» знаходимо цінні дослідження науковців-практиків, у яких підіймаються проблеми українського пісенного репертуару. Серед них: сучасні публікації Р. Лоцман, зокрема, «Використання результатів інноваційного проєкту «Дитяча філармонія «Диво UA» в мистецькій освіті» (2024) [8], представлення її авторських методик у статтях «Розробка та застосування онлайн-курсу «Саморозвиток співака за методом пісенного щоденника»» (2022), «Використання технології «Пісенний кошик» у навчанні мистецтва здобувачів мистецької освіти» (2024) та ін. Цікавим є досвід організації підготовки та проведення музичних проєктів для школярів різновікових груп (І. Гринчук, 2024) [7] та ін.

У журналі публікуються хроніки різнорівневих і різновікових мистецьких конкурсів і фестивалів серед шкільної і студентської молоді. Певний досвід проведення таких імпрез є і у педагогів Закарпаття, тому представимо кілька з них, акцентуючи на номінаціях конкурсів та представництві учасників.

Так, 29 березня 2025 року в Ужгороді було проведено І Закарпатський обласний фестиваль народної, духовної, патріотичної та естрадної пісні, поезії, прози, творів образотворчого мистецтва (живопис, графіка, фотографія) під назвою «Духовні криниці Срібної Землі» (далі – Фестиваль), приурочений до 86-ї річниці проголошення Карпатської України [4].

Співорганізаторами Фестивалю виступили: Управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України, Карпатський університет імені Августина Волошина, Ужгородська українська богословська академія та Українське педагогічне товариство імені Августина Волошина.

Метою фестивалю визначено «відродження, розвиток, примноження, популяризацію української духовної культури, збереження, українських народних традицій виховання підрастаючого покоління на прикладах героїзму і відданості своїй земній Вітчизні і Державі Україна, утвердження у свідомості й почуттях особистості патріотичних, загальнолюдських і християн-

ських цінностей, переконань і поваги до славного і героїчного історичного минулого та сьогодення української нації, відродження історичного жанру в освітньому музичному, поетичному та образотворчому мистецтві, повернення уваги митців до глибокого осмислення героїчної історії України і рідного краю, виховання у молодого покоління української молоді почуття патріотизму, національної свідомості» [4]. Ставилося завдання створення умов для розвитку гуртків художньо-естетичного циклу в закладах освіти всіх рівнів та позашкільної освіти, виявлення і підтримки обдарованої молоді та інших вікових категорій, підвищення їхнього художнього та виконавського рівнів.

Фестиваль проведено за окремими номінаціями та локаціями: народна, духовна, патріотична та естрадна пісня; поезія та проза; твори образотворчого мистецтва (живопис, графіка, фотографія). Участь у Фестивалі взяли близько 90 представників творчих колективів, солістів та митців закладів дошкільної, початкової, загальної, вищої та духовної вищої освіти, закладів культури та аматорських колективів з усіх районів Закарпатської області [4].

Фестиваль став знаковим мистецьким явищем, яке об'єднало митців різних профілів, сприяло популяризації кращих зразків національного мистецтва, зокрема, його пісенної спадщини.

Уже традиційними стали на Закарпатті презентації фольклорної традиції як важливої складової нашої пісенної спадщини. Так, 1 лютого 2025 року відбувся ІV Закарпатський обласний фестиваль щедрівок та колядок «Різдвяна надія – 2025», організаторами якого виступили Карпатський університет імені Августина Волошина, Ужгородська українська богословська академія, Міжнародна академія богословських наук, Управління Мукачівсько-Карпатської єпархії Православної Церкви України та Українське педагогічне товариство імені Августина Волошина [9].

Участь у Фестивалі взяли 38 колективів та солістів з усіх районів Закарпатської області, з них – 15 у режимі офлайн, 23 – у режимі онлайн. Відгуки у пресі засвідчили високий рівень яскра-

вого, високодуховного та святкового концерту, учасники якого багатогранно представили сольний, колективний спів та декламування різдвяних щедрівок та колядок.

Гран-прі Фестивалю «Різдвяна надія – 2025» отримав учнівський творчий колектив Ганичівського опорного ЗЗСО I–III ступенів Тячівського району. Перше місце у номінації «Академічний спів» – вокальний гурт «Sirius» Хустського міського будинку культури. Перше місце в номінації «Традиційна колядка – автентичне виконання» – аматорський колектив «Тисяночка» Святоуспенського храму Пресвятої Богородиці Мукачівсько-Карпатської єпархії ПЦУ. Перше місце в номінації «Духовний різдвяний спів» – тріо студентів-богословів Карпатського університету імені Августина Волошина та Ужгородської української богословської академії. Перше місце в номінації «Обробка щедрівок та колядок» (сучасні аранжування) – учнівський колектив «Надія на майбутнє» Солотвинського ліцею. Перше місце в номінації «Інценізовані колядки» отримав творчий колектив Ужгородського навчально-виховного комплексу «Гармонія». Перше місце в номінації «Фольклорно-обрядові постановки» – творчий колектив Великолучківської дитячої школи мистецтв.

Окремо оцінювалися учасники закладів дошкільної освіти, шкіл мистецтва та інших закладів позашкільної освіти. Таким чином, можемо стверджувати, що на фестивалі були представлені різновікові групи, які виконували репертуар, доступний їх виконавським можливостям; загалом фестиваль став святом української обрядовості, української пісенної традиції.

Гідно продовжив традиції фестивалю V Закарпатський обласний фестиваль щедрівок та колядок «Різдвяна надія – 2026», який відбувся 24 січня 2026 року в кафедральному храмі м. Ужгорода [5].

Зазначимо, що в культурно-освітній практиці Закарпаття значне місце займають пісенні конкурси, концерти, присвячені визначним історичним датам та історичним постатям, уроки-концерти патріотичної пісні та ін.

Таким чином, можемо спостерігати значний розвиток мистецько-фестивального руху на Закарпатті, розширення соціокультурного контексту.

Висновки. Різноманітна українська пісня сьогодні розширює ареал свого побутування, стає важливою складовою культурно-мистецького та освітнього простору, актуалізується як чинник громадянської консолідації, морального спротиву та відродження національної гідності, впливаючи на формування світогляду, емоційно-почуттєвої сфери, соціалізації молоді, зберігаючи найглибші сенси колективного досвіду, здатні формувати відчуття належності до нації, готовність до самопожертви, віру в спільне майбутнє.

Підхід до періодизації розвитку української патріотичної пісні від часу здобуття Незалежності до сьогодні, пов'язаний із проблемою «включеності» зразків української пісні в сучасний соціокультурний контекст, засвідчив значну динаміку її розвитку та утвердження як багатовекторного мистецького, культурно-виховного та освітнього феномену. Такий поліфункціональний підхід закладає основи ширшого представлення кращих зразків української пісні в контексті навчально-виховного, концертного і конкурсно-фестивального репертуару.

Перспективи подальших досліджень. На нашу думку, перспективним напрямком є компаративний аналіз феномену українського патріотичної музики у контексті міжнародного досвіду, передусім країн Балтії, Польщі та ін., де музика відіграла ключову роль у формуванні національної єдності в час суспільно-політичних випробувань.

Перспективним напрямком також є дослідження ролі цифрових технологій та алгоритмів у формуванні культурного простору, їх впливу на структуру музичного споживання, на популяризацію української музики серед різновікових груп. Доцільно активізувати міждисциплінарні дослідження, які поєднують підходи культурології, соціології, психології, педагогіки та медіазнавства, що можуть створити цілісну картину ролі музики в суспільних трансформаціях сучасної України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бех І., Журба К. Концепція формування у підлітків національно-культурної ідентичності у загальноосвітніх навчальних закладах. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuc_2017_16_13.
2. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів : методичні рекомендації. Київ : Фенікс, 2022. 64 с.
3. Вікторова Л. Національно-патріотичне виховання студентської молоді засобами освітнього процесу у вимірах сучасності. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2022. № 2. С. 221–227.
4. В Ужгороді проведено I Закарпатський обласний фестиваль «Духовні криниці Срібної Землі», приурочений до 86-ї річниці проголошення Карпатської України. URL: <https://www.keuapc.org/2025/03/29/v-uzhgorodi-provedeno-i-zakarpatskyj-oblasnyj-festyval-dukhovni-krynytsi-sribnoi-zemli-pryurochenyj-do-86-i-richnytsi-proholoshennia-karpatskoi-ukrainy>.
5. В Ужгороді пройшов V Закарпатський обласний фестиваль щедрівок та колядок «Різдвяна надія – 2026». URL: <https://www.keuapc.org/2026/01/24/v-uzhgorodi-projshov-v-zakarpatskyj-oblasnyj-festyval-shchedrivok-ta-koliadok-rizdviana-nadiia-2026/>.
6. Гринчук І. Український пісенний репертуар як чинник самоідентифікації та самореалізації. *Мистецтво та освіта*. 2024. № 3 (113). С. 51–56. DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-51-56](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-51-56).
7. Гринчук І., Криль М. Музичні проекти для школярів різновікових груп: з методичного і творчого досвіду. *Мистецтво та освіта*. 2024. № 4 (114). С. 43–47. DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4\(114\)-43-47](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4(114)-43-47).
8. Лоцман Р. О. Використання результатів інноваційного проекту «Дитяча філармонія «Диво UA» в мистецькій освіті». *Мистецтво та освіта*. 2024. № 3 (113). С. 17–22. DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-17-22](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-17-22).
9. Українське Державотворення. ISSN 2706-8323. Випуск 22, 2025 (I) С. 58–61. URL: <https://kau.com.ua/wp-content/uploads/2025/09/22-vypusk-pdf>.

References:

1. Bekh, I., & Zhurba, K. (2017). Kontseptsiia formuvannia u pidlitkiv natsionalno-kulturnoi identychnosti u

zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [The concept of the formation of national and cultural identity in adolescents in general education institutions]. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/gstuk_2017_16_13

2. Bondarenko, N. V., & Kosyanchuk, S. V. (2022). Natsionalno-patriotychnе vykhovannia u konteksti suchasnykh vyklykiv [National-patriotic education in the context of modern challenges]. Kyiv: Feniks.

3. Viktorova, L. (2022). Natsionalno-patriotychnе vykhovannia studentskoi molodi zasobamy osvitnoho protsesu u vymirakh suchasnosti [National-patriotic education of student youth by means of the educational process in the dimensions of modernity]. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu, 2, 221–227.

4. V Uzhhorodi provedeno I Zakarpatskyi oblasnyi festyval «Dukhovni krynytsi Sribnoi Zemli» pryurochenyi do 86-i richnytsi proholoshennia Karpatskoi Ukrainy [The 1st Transcarpathian Regional Festival “Spiritual Wells of the Silver Land” was held in Uzhhorod, dedicated to the 86th anniversary of the proclamation of Carpathian Ukraine]. Retrieved from <https://www.keuapc.org/2025/03/29/v-uzhhorodi-provedeno-i-zakarpatskyj-oblasnyj-festyval-dukhovni-krynytsi-sribnoi-zemli-pryurochenyj-do-86-i-richnytsi-proholoshennia-karpatskoi-ukrainy>

5. V Uzhhorodi proishov V Zakarpatskyi oblasnyi festyval shchedrivok ta koliadok «Rizdviana nadiia – 2026» [The 5th Transcarpathian Regional Festival of Charities and Carols “Christmas Hope – 2026” was held in Uzhhorod]. Retrieved from <https://www.keuapc.org/2026/01/24/v-uzhhorodi-projshov-v-zakarpatskyj-oblasnyj-festyval-shchedrivok-ta-koliadok-rizdviana-nadiia-2026>

6. Hrynchuk, I. P. (2024). Ukrainskyipisennyi repertuar yak chynnyk samoidentyfikatsii ta samorealizatsii [Ukrainian song repertoire as a factor of self-identification and self-realization]. *Mystetstvo ta osvita* [Art and Education], 3(113), 51–56. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-51-56](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-51-56)

7. Hrynchuk, I., & Kril, M. (2024). Muzychni proiekty dlia shkolariv riznovikovykh hrup: z metodychnoho i tvorchoho dosvidu [Musical projects for schoolchildren of different age groups: From methodological and creative experience]. *Mystetstvo ta*

osvita [Art and Education], 4(114), 43–47. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4\(114\)-43-47](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4(114)-43-47)

8. Lotsman, R. O. (2024). Vykorystannya rezul'tativ innovatsiinoho proiektu «Dytiacha filarmoniiia «Dyvo UA» v mystetskii osviti» [Using the results of the innovative project “Children’s Philharmonic “Dyvo UA” in art education”]. *Mystetstvo ta osvita* [Art and Education], 3(113), 17–22. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-17-22](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-17-22)

9. Ukrainske Derzhavotvorennia [Ukrainian State-Building]. (2025). Vol. 1. P. 58-61. Retrieved from <https://kau.com.ua/wp-content/uploads/2025/09/22-vypusk.pdf>

Maria Dmytrivna Zhablyak, PhD in Pedagogy, Professor of the Department of Theology, Philosophy, and Humanities, Director of the Research Institute “Ukrainian Spiritual Culture” at Augustyn Voloshyn Carpathian University, Senior Lecturer of the Department of Preschool, Primary, and Inclusive Education at the Communal Institution “Transcarpathian Institute of Postgraduate Pedagogical Education” of the Transcarpathian Regional Council, Mukachevo, Ukraine, zhablyakmd@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9294-0689>

Hanna Ivanivna Belan, Director of the Center for Educational, Cultural, and Career Guidance Work, Senior Lecturer of the Department of Psychology, Pedagogy, and Social Work at Augustyn Voloshyn Carpathian University, Mukachevo, Ukraine, annabelan0528@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-1509-7815>

Educational Potential of the Ukrainian Song: A Contemporary Socio-Cultural Context

In the context of wartime challenges, Ukrainian educators face pressing tasks regarding the conceptualization of educational priorities, particularly in the formation of cultural and spiritual orientations among school and university youth. These orientations help students recognize national-cultural, moral, and aesthetic values as markers of identity. The Ukrainian song, which combines cultural memory, a sense of continuous connection with national traditions, and the spiritual-emotional experience of individuals through the perception and performance

of multi-genre compositions, provides opportunities for effective socio-cultural and artistic communication among school and university youth.

It is essential that Ukrainian songs be actively employed in general secondary and extracurricular education as a means of cultural and aesthetic education, fostering an emotionally and value-oriented attitude toward culture, developing artistic taste and creative abilities, enhancing awareness of the history and traditions of the Ukrainian people, and cultivating respect for the national historical and cultural heritage.

An analysis of trends in the development of Ukrainian patriotic songs from the country’s independence to the present allows for a conditional division into three stages: the emergence of Ukrainian patriotic songs as a distinct genre, their active development and increased public interest in national culture and history, and the consolidation of their sustainable development, which has been further intensified by the onset of military aggression and the growth of patriotic sentiment in society. This approach, related to the “inclusion” of Ukrainian song samples into the contemporary socio-cultural context, demonstrates significant dynamics in their development and establishment as a multi-dimensional artistic, cultural-educational, and pedagogical phenomenon.

New approaches to popularizing Ukrainian songs are considered through contemporary publications and analysis of practical experience, including the organization of cultural and artistic events. It is noted that a multifunctional approach to promoting Ukrainian songs lays the foundation for broader representation of their best examples within educational, concert, and competition-festival repertoires.

Keywords: Ukrainian musical art; song genres; socio-cultural context; educational potential of Ukrainian song.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2026 р. Стаття прийнята до публікації після рецензування 16.03.2026 р.

Стаття опублікована 31.03.2026 р.